Συνέντευξη

Υπεύθυνοι Λειτουργίας Κ.Π.Ε.

επιμέλεια: Δ. Σουβατζή

Που πατάει και που πηγαίνει η ΠΕ;

Συζητάμε με τους Υπεύθυνους Λειτουργίας των Κ.Π.Ε. Αστικών κέντρων:

1. Αργυρούπολης - Αττικής
2. Ελευθερίου-Κορδελιού - Θεσσαλονίκης

• Ποιά είναι η γνώμη σας για το ρόλο των Κ.Π.Ε. στην ανάπτυξη του θεσμού της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.);

Ο ρόλος των Κ.Π.Ε. είναι σημαντικός. Τα Κ.Π.Ε προσφέρουν πολλά στα Σχολεία, είναι μονάδες ιδανικές για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, προάγουν τη συλλειτουργία σε τοπικό επίπεδο και ανοίγουν ορίζοντες με τις διεθνείς συνεργασίες. Βέβαια παίρνοντας υπόψη τα συνολικά προβλήματα του θεσμού της Π. Ε. και τα γενικά προβλήματα του Εκπαιδευτικού μας συστήματος, καταλαβαίνουμε ότι άλλο είναι αυτό που γίνεται σήμερα στα Κ.Π.Ε. και άλλο αυτό που θα έπρεπε ή θα μπορούσε να γίνει. Για πολλά χρόνια, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν χρηματοδοτείται από τις Κυβερνήσεις όπως πρέπει και έτσι στερείται υποδομών, εξοπλισμών, κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού, ενώ το περιεχόμενο όπως και μεθοδολογία της Εκπαίδευσης βρίσκονται πολύ πίσω από τις ανάγκες της εποχής. Σοβαρά προβλήματα υπάρχουν στη Διοίκηση και στην Οργάνωση της Εκπαίδευσης. Στη λειτουργία έχει υπεισέλθει και η λογική των πελατειακών σχέσεων. Καταλαβαίνετε ότι με τέτοιες προϋποθέσεις βρίσκει έδαφος και η λογική της ήσσονος προσπάθειας από την πλευρά του ανθρώπινου δυναμικού. Όλα αυτά παίρνουν άλλες διαστάσεις αν σκεφτούμε ότι μιλάμε για τα παιδιά μας. Η ρήξη με αυτή την κατάσταση και ο αναπροσανατολισμός απαιτούν γενναίες πολιτικές αποφάσεις που αν δεν έχουν την κοινωνική συναίνεση, θα έχουν πολιτικό κόστος για την όποια παράταξη αναλάβει την ανασυγκρότηση. Σε κάποια προηγούμενη φάση αυτού του αρνητικού πλαισίου λειτουργίας, όταν τα παραπάνω προβλήματα δεν είχαν τη σημερινή οξύτητα, παρουσιάστηκε και αναπτύχθηκε ο θεσμός της Π.Ε. στηριζόμενος κυρίως στον αξιακό προσανατολισμό, το ενδιαφέρον και τον εθελοντισμό κάποιων εκπαιδευτικών. Προοδευτικά αναπτύχθηκε θεσμικό πλαίσιο, πρόσωπα και δομές υποστήριξης, επιστημονικές συνεργασίες, άνοιγμα στην κοινωνία. Όμως η Π.Ε. εξακολουθεί να μην έχει τη θέση και την οικονομική στήριξη που της αντιστοιχεί, στα Σχολεία όπου συντελείται η εκπαίδευση. Ο σημερινός Κυβερνητικός σχεδιασμός, δεν συγκεκριμενοποιεί τίποτα σε σχέση με το μέλλον της Π.Ε. και την εντάσσει σε μια ζώνη πολιτισμού των Σχολείων, όπως είπε ο καθηγητής κ. Μπαμπινιώτης. Στη ζώνη αυτή κυριαρχούν τα πολιτιστικά και δεν προβλέπεται καμιά προτεραιότητα για την Π.Ε. Το πολυδιαφημισμένο Νομοσχέδιο που θα πέρναγε ο κ. Στυλιανίδης το καλοκαίρι του 2008 από τη Βουλή, ούτε και ξέρουμε τι γίνεται. Πάντως τα Κ.Π.Ε. όπως σχεδιάστηκαν το 1995 θα είχαν τις προϋποθέσεις για να στηρίζουν αποφασιστικά τα Σχολεία, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές και να λειτουργήσουν τα ίδια πολύ καλά. Μετά το 2003 όμως ακολούθησαν μια πορεία με πολλά προβλήματα, που έχουν τις ρίζες τους στις γενικότερες αιτίες που σας περιέγραψα. Μια καλά σχεδιασμένη καινοτομία μέσα σε ένα εξαιρετικά προβληματικό σύστημα...

Γιώργος Φαραγγιτάκης: Υπεύθυνος Λειτουργίας Κ.Π.Ε. Αργυρούπολης Αττικής

• Θεωρείτε ότι η δουλειά των Κ.Π.Ε. υποστηρίζει την Π.Ε. που γίνεται στα Σχολεία ή μήπως τη συρρικνώνει;

Το Κ.Π.Ε. υποστηρίζει τα προγράμματα Π.Ε. των Σχολείων, προσφέροντας εκπαιδευτικά προγράμματα με ποιότητα, τόσο στο γνωστικό όσο και στο μεθοδολογικό μέρος, επιμορφώνοντας τους εκπαιδευτικούς, παράγοντας εκπαιδευτικό υλικό και προσφέροντας δυνατότητες συμμετοχής σε θεματικά δίκτυα, τοπικές και διεθνείς συνεργασίες. Προσπαθεί να προωθήσει σε όλες τις δράσεις τις αξίες της οικολογικής ισορροπίας, της ποιότητας της ζωής και της βιωσιμότητας της ανάπτυξης. Πιστεύω ότι προϋπόθεση για να γίνουν όλα αυτά είναι η σταθερή σχέση Σχολείου – Κ.Π.Ε. και η καλή συνεργασία με τους Υπευθύνους των Διευθύνσεων. Για να υπάρχει η σταθερότητα και η συνέχεια αυτής της συνεργασίας, κάθε Κ.Π.Ε. πρέπει να απευθύνεται κυρίως στα Σχολεία του Νομού του και στη συνέχεια της Περιφέρειας του. Η εκδρομική εκπαι-

δευτική επίσκεψη σε Κ.Π.Ε. άλλης Περιφέρειας με βάση τα θεματικά ενδιαφέροντα, είναι το επόμενο σπουδαίο βήμα. Λόγω της στρεβλής κατανομής των Κ.Π.Ε. σήμερα (αφού πολλοί πολιτικοί φρόντισαν να κάνουν Κ.Π.Ε. στις εκλογικές τους περιφέρειες για να τις τονώσουν οικονομικά και να πάρουν ψήφους), συνήθως δε πραγματοποιείται η απαραίτητη πρώτη φάση. Έχει ενισχυθεί ο εκδρομικός και τουριστικός χαρακτήρας της Π.Ε.. Από την άλλη πλευρά, η ροή χρηματοδοτικών κονδυλίων που είχαν εξασφαλιστεί, για τα Σχολεία στο διάστημα 2002 – 2006 έχει διακοπεί. Στη Δευτεροβάθμια υπάρχουν σοβαρές δυσκολίες και έλλειψη κινήτρων, ενώ ιδιαίτερα στο Λύκειο όπου φοιτούν οι αυριανοί πολίτες, η κατάσταση σε σχέση με την Π.Ε. είναι απελπιστική. Εάν δεν υπάρχει παράλληλη θεσμική και οικονομική στήριξη της σχολικής μονάδας, η προσπάθεια είναι ατελής και τα αποτελέσματα περιορισμένα. Τα Κ.Π.Ε. είναι υποστηρικτικές δομές για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο εκπαιδευτικό σύστημα και όχι αυθύπαρκτες οντότητες. Αυτό πρέπει να γίνει σαφές και στους εκπαιδευτικούς, που υπηρετούν σε αυτά.

• Που βλέπετε να καταλήγει αυτή η κατάσταση;

Αυτή η κατάσταση έχει τις ρίζες της στις πολιτικές αποφάσεις που οδήγησαν στη στρεβλή κατανομή και στην κατασπατάληση των Κοινοτικών Κονδυλίων, στα έξοδα ταξειδιών, διαμονής και διατροφής. Έτσι δεν αναπτύσσεται Π.Ε. σε τοπικό επίπεδο με στόχο τη δημιουργία γνωστικών και αξιακών προϋποθέσεων για τη διαχείριση του τοπικού περιβάλλοντος, ούτε ενισχύεται το Σχολείο. Πιστεύω ότι αν δεν αλλάξει η πολιτική στρατηγική, το 2013 με το τέλος της χρηματοδότησης θα κλείσουν τουλάχιστον τα μισά Κ.Π.Ε. της χώρας και θα πάνε χαμένες και η μεγάλη ευκαιρία που έδωσε η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι μεγάλες επενδύσεις που έγιναν. Ενδιαφέρει άραγε αυτό τους πολιτικούς; Βέβαια η Π.Ε. τελικά θα νικήσει, γιατί στηρίζεται σε αξίες, ιδέες, οράματα, αναγκαιότητα και εθελοντισμό. Εμείς οι εκπαιδευτικοί δεν θα το βάλουμε ποτέ κάτω.

• Πόσο συμβάλλουν τα Κ.Π.Ε. στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών; Ποια προβλήματα ανακύπτουν σε αυτή την προσπάθεια;

Τα Κ.Π.Ε. έχουν όλες τις προϋποθέσεις για να προσφέρουν καλή επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς. Έχουν υποδομές και εργαλεία εκπαίδευσης, διεπιστημονικές ομάδες εκπαιδευτικών και των δύο βαθμίδων, δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών με Επιστημονικά Ιδρύματα, προσβασιμότητα σε πεδία εφαρμογών, συνεργασία με την τοπική κοινωνία και χρηματοδότηση (όλα αυτά ισχύουν εκτός εκείνων των περιπτώσεων των προβληματικών Κ.Π.Ε. που κάποιοι ασυλλόγιστα ίδρυσαν). Έτσι λοιπόν σε στενή συνεργασία με τους Υπευθύνους Π.Ε. των Διευθύνσεων, που γνωρίζουν τους εκπαιδευτικούς των Σχολείων τους και τις επιμορφωτικές τους ανάγκες, μπορούν να γίνουν σπουδαία σεμινάρια σε τοπικό επίπεδο. Δυστυχώς, ενώ μέχρι το 2002 παίρναμε άδεια για τετραήμερα σεμινάρια (δύο εργάσιμες, δύο αργίες), σήμερα ο επιμορφωτικός χρόνος που εγκρίνει το ΥΠ.Ε.Π.Θ. είναι συνήθως δυόμισι μέρες (με δύο αργίες!). Δεν ενθαρρύνεται η συνεργασία με τις τοπικές Διευθύνσεις. Τάσεις εκφυλισμού υπάρχουν και στα θεματικά δίκτυα.

• Ποιά νομίζετε ότι μπορεί να είναι η «ιδανικότερη» σχέση των Κ.Π.Ε. με την τοπική κοινότητα στην οποία λειτουργούν;

Η διαχείριση του περιβάλλοντος και η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων μπορεί να γίνει σε διεθνές επίπεδο με αποφάσεις διεθνών οργανισμών και διασκέψεων, σε εθνικό επίπεδο με διαμόρφωση και εφαρμογή κατάλληλου θεσμικού πλαισίου και λήψη αποφάσεων, που υλοποιούνται με συμμετοχή φορέων και πολιτών αλλά κυρίως, πρακτικά, σε τοπικό επίπεδο. Κάθε τοπική κοινωνία είναι αντιμέτωπη με συγκεκριμένα περιβαλλοντικά προβλήματα που μπορεί να είναι έκφραση παγκόσμιων ή εθνικών προβλημάτων, αλλά σίγουρα έχουν τα δικά τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Το Κ.Π.Ε. συνήθως προσαρμόζει τη θεματολογία του στη φυσιογνωμία και τα προβλήματα της περιοχής στην οποία βρίσκεται. Αν δώσει βάρος στη συνεργασία με τα Σχολεία της περιοχής του, με την Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, με τα Επιστημονικά Ιδρύματα της περιοχής, με τους Κυβερνητικούς και μη Κυβερνητικούς φορείς, τους διάφορους Συλλόγους κ.α., τότε δημιουργεί μια σημαντική βάση. Είναι βάση δημοκρατικού διαλόγου με ευρεία συμμετοχή, βάση δημιουργίας γνωστικού και αξιακού υποβάθρου και βάση συνεργασίας για την ανάληψη συγκεκριμένων πρακτικών και δράσεων. Συμβάλλει στη συλλειτουργία και γίνεται τόπος συναπόφασης.

• Τι έχετε να πείτε για το μέλλον των Κ.Π.Ε.;

Στα Κ.Π.Ε. σήμερα πέραν των όσων ανέφερα παραπάνω έχουν συσσωρευθεί πολλά προβλήματα. Εκκρεμούν θεσμικές και οικονομικές ρυθμίσεις από το 2003, έχουν αφαιρεθεί κίνητρα από τους εκπαιδευτικούς, υπάρχει απλήρωτη εργασία, οι διαδικασίες επιλογής Υπευθύνων και εκπαιδευτικών δεν είναι αξιοκρατικές, αφού σκόπιμα υποβαθμίζουν το σχετικό παραχθέν κατά το παρελθόν έργο του υποψηφίου. Τα Κ.Π.Ε δεν κατευθύνονται από τη Διοίκηση σε συνεργασίες με την τοπική κοινωνία, ενώ η χρηματοδότηση των Διαχειριστικών Επιτροπών έχει υποδιπλασιαστεί σε σχέση με το 2003. Σε πολλές περιπτώσεις η συνεργασία Κ.Π.Ε. και Υπευθύνων Π.Ε. εξακολουθεί να είναι προβληματική όταν κυριαρχούν προσωπικές ή συντεχνιακές λογικές. Βέβαια υπάρχει σταθερή χρηματοδότηση από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Αυτή παρέχεται και στο όνομα της ανάληψης υποχρέωσης αυτοδύναμης λειτουργίας στο μέλλον. Το 2013 η χρηματοδότηση αυτή θα σταματήσει. Εμείς το 2005 υποβάλαμε στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. από το Συνέδριό μας στη Ρόδο οικονομοτεχνική μελέτη για τη βιωσιμότητα των Κ.Π.Ε.. Θεσμικά, και η διαχειριστική επιτροπή (που μερικοί την έχουν δεί μόνο σαν λύση για τα λειτουργικά έξοδα) είναι κεφαλαιώδες εργαλείο για αυτή τη βιωσιμότητα. Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. με τις επιλογές του, όπου αλλάζει κάτι μέχρι σήμερα και με τη γενικότερη απραξία του δεν δείχνει να ενδιαφέρεται για τη βιωσιμότητα του θεσμού. Φαίνεται ότι είναι πέρα από τη βούληση ή και τις δυνατότητες των αρμοδίων. Λύση υπάρχει και μπορούμε να την ξανασυζητήσουμε δημόσια.

Συζητάμε με τον Ζήση Αγγελίδη
Υπεύθυνος Λειτουργίας του Κ.Π.Ε.
Ελευθερίου - Κορδελιού - Θεσσαλονίκης

• Τι έχετε να πείτε για τη «φυσιογνωμία» και το «ρόλο» των ΚΠΕ στην προώθηση της ΠΕ;

Τα ΚΠΕ είναι εκπαιδευτικές δομές που δημιουργήθηκαν, στελεχώθηκαν και λειτουργούν με βάση πρότυπα που προϋπήρχαν σε χώρες της Ε.Ε. πάνω από δυο δεκαετίες. Η μεταφορά ξένων προτύπων μπορεί να είναι μια καλή αφετηρία για τα πρώτα βήματα μιας εκπαιδευτικής καινοτομίας, όπως τα ΚΠΕ, δεν μπορεί, όμως, να εξελιχθεί δημιουργικά, αν οι στόχοι, οι διδακτικές προσεγγίσεις και οι μέθοδοι που υιοθετούν δεν αναπρασαρμόζονται στη βάση τοπικών ιδιαιτεροτήτων και παράλληλα με τους προβληματισμούς που αναδεικνύει η παιδαγωγική έρευνα.

Κατά τη γνώμη μου, δεν μπορεί ένα ΚΠΕ να εξελιχθεί δημιουργικά, αν δε στηρίζεται πάνω σε ένα γερό και σαφές παιδαγωγικό υπόβαθρο, έτσι που να διαχωρίζει και το ρόλο του από κάποιο «νέο τύπο σχολείου» που προάγει τη φυσιολατρία, την οικολογική ευαισθητοποίηση, τη διδασκαλία των φυσιογνωστικών μαθημάτων, τις δραστηριότητες «προσκοπικού χαρακτήρα» και εμμέσως, τη στήριξη της τοπικής οικονομίας, του τουρισμού και της επιχειρηματικότητας των περιφερειών της χώρας. Στη γενικευμένη λοιπόν κατάσταση της κοινωνικής-περιβαλλοντικής κρίσης, της κρίσης των αξιών, ο ρόλος του ΚΠΕ αποκτά περιεχόμενο στο πλαίσιο και σε σχέση με αυτή την ίδια την κρίση και τις συνθήκες της. Εκεί που η σχέση της παιδαγωγικής πράξης του ΚΠΕ με τη γενικευμένη κατάσταση της κρίσης παραγνωρίζεται, μετατρέπεται κατά την εκτίμησή μου η ίδια η παιδαγωγική πράξη σε μία αιτία αυτής της κρίσης. Το ΚΠΕ χάνει έτσι τον προσανατολισμό του και την ευκαιρία να συμβάλλει όσο μπορεί, όσο γίνεται, στη «βιώσιμη κοινωνία».

Αν, σε όλα αυτά, συνεκτιμήσουμε το ότι λίγα ΚΠΕ, μέχρι σήμερα, ανταποκρίθηκαν με νέους σχεδιασμούς στον επαναπροσδιορισμό της Π.Ε. ως Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (1997), θα λέγαμε, ότι χρειάζεται να δούμε από την αρχή τη φυσιογνωμία και το ρόλο των ΚΠΕ στην Περιβαλλοντική Αγωγή των μαθητών μας. Το ζητούμενο θα έλεγα ότι είναι, να αποκτήσουν τα ΚΠΕ εκείνη τη φυσιογνωμία στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα καθένα από αυτά να απαντά με τη δυναμική και το έργο του, στη κοινωνική - περιβαλλοντική πραγματικότητα. Θεωρώ επίσης ποιοτικό στοιχείο και θα υποστήριζα αναγκαίο, κάθε ΚΠΕ να αποκτήσει τη δική του συγκεκριμένη φυσιογνωμία, τη δική του «ταυτότητα» με βάση τα φυσικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, στοιχεία και τις ιδιαιτερότητες του περιβάλλοντος στο οποίο βρίσκεται. Τα ΚΠΕ θα αποκτήσουν και είναι αναγκαίο να αποκτήσουν κατά τη γνώμη μου το ρόλο του «ενεργού πολίτη». Δηλαδή εκείνου του πολίτη εκείνης της ενεργής εκπαιδευτικής δομής, που καλείται να βρει την ενέργεια που θα ενεργοποιεί ή θα θέτει σε κίνηση προς τη βιωσιμότητα άλλους φορείς, οργανισμούς, πολίτες κ.λ.π. της τοπικής του κοινωνίας.

Για να γίνει αυτό, στο συγκεντρωτικό μας σύστημα, αυτοί που έχουν την εξουσία και αποτελούν την «ευφυία του συστήματος» οφείλουν να διαμορφώσουν σαφή εκπαιδευτική πολιτική, για την ανάδειξη της «βιωσιμότητας» ως απαραίτητου συστατικού στοιχείου οργανισμών, φορέων, άλλων κοινωνικών συστημάτων, αστικών περιοχών κ.λ.π. Έτσι ο ρόλος μας θα αποκτήσει περιεχόμενο, με πολλαπλές διαστάσεις και θα στοχεύει στην κοινωνική - περιβαλλοντική υγεία.. Το να κάνουμε πακέτα, επιμόρφωση, προγράμματα ΠΕ μονοήμερα ή πολυήμερα, δίκτυα, συνεργασίες, τσάντες, καπέλα, μπλουζάκια, και ό,τι άλλο αποφασίζει η παιδαγωγική ομάδα χωρίς σαφή προσανατολισμό προς τη «βιωσιμότητα», μου θυμίζει αυτό που λένε «ο άλλος πνίγεται και εμείς λέμε τι άσπρο δέρμα έχει».

Με δύο λόγια θα έλεγα, είναι αναγκαίο πλέον να αλλάξει το σύστημα «ΚΠΕ.» που παραμένει δομικά αναλλοίωτο και κολλημένο στη κεντρική εξουσία. Να επαναπροσδιοριστούν αντικείμενο, μεθοδολογία, διδακτική, και να σταματήσει η συγκεντρωτική διαχείριση. Θεωρώ ότι έτσι θα αποκτήσει ή θα κατακτήσει κάθε ΚΠΕ φυσιογνωμία και ρόλο πιο καθαρό, πιο άμεσο πιο δημιουργικό για το στόχο που υπηρετεί.

• Η δουλειά των ΚΠΕ υποστηρίζει την ΠΕ στα σχολεία και πόσο συμβάλλουν τα ΚΠΕ στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην ΠΕ-εκπαίδευση για την αειφορία;

Όλοι γνωρίζουμε πια, ότι το «περιβάλλον» δεν ταυτίζεται με τη φύση. Όλοι γνωρίζουμε ότι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση πρέπει να ξεπερνά τα διαχωριστικά όρια των επιστημονικών κλάδων και να είναι κοινωνικά κριτική, βιωματική και συστημική. Και όλοι γνωρίζουμε, ότι η Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και τη Βιωσιμότητα δεν είναι παρά η αγωγή του σύγχρονου πολίτη, ώστε να μπορέσει να κατανοήσει τη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία της αγοράς και τις συνέπειές της, πάνω στη φύση και στις φυσικές συνθήκες. Όταν λοιπόν το πρόγραμμα επιμόρφωσης εμπεριέχει τα στοιχεία που αναφέραμε, κατά τη γνώμη μου κάτι καλό γίνεται. Λίγοι, όμως, όταν σχεδιάζουν προγράμματα για τα ΚΠΕ ή όταν δημιουργούν δίκτυα ή όταν προγραμματίζουν το επιμορφωτικό τους έργο, το θυμούνται. Οι περισσότεροι βαδίζουν με γνώμονα τις βασικές τους σπουδές, άλλοτε εξοπλίζοντας τα ΚΠΕ ως εργαστήρια φυσικών επιστημών, άλλοτε αναζητώντας μύθους, πολιτισμικά ή γεωμορφολογικά, γεωφυσικά, γεωχημικά, υδροχημικά στοιχεία Άλλοι πάλι ψάχνουν τις πηγές, τα δάση, τα ποτάμια, τα σπήλαια, τα λουλούδια, τα αρωματικά φυτά, ή τα μνημεία της περιοχής τους. Ενώ, κάποιοι άλλοι βαδίζουν με γνώμονα δικά τους ενδόμυχα ενδιαφέροντα, στρέφοντας τα προγράμματα στις τέχνες, τις κατασκευές, τα παιχνίδια,

τα θεατρικά δρώμενα. Και κάτι χειρότερο κατά τη γνώμη μου. Καλούνται πολλές φορές στα σεμινάρια ως επιμορφωτές ειδικοί, προκειμένου να αναλύσουν ή να αναπτύξουν επιστημονικά γεγονότα, καταστάσεις, θεωρίες κ.λ.π. Αυτό μάλλον στραβώνει παρά φωτίζει έναν εκπαιδευτικό που επιθυμεί να ασχοληθεί με την ΠΕ.

Τα προγράμματα επίσης των ΚΠΕ, δεν μπορεί να βασίζονται στο «τι γνωρίζουμε να κάνουμε», αλλά στο «τι πρέπει να κάνουμε» και συνεπώς στο «τι πρέπει να μάθουμε να κάνουμε». Και αυτά τα δυο ερωτήματα πρέπει να απαντηθούν με βάση, το «ποιοι» είναι οι στόχοι της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία και «ποιο είναι το περιεχόμενο της επιμόρφωσης της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία. Εάν λοιπόν η Παιδαγωγική Ομάδα κάποιου ΚΠΕ παράγει νέο έργο, δηλαδή με βάση τα στοιχεία της σημερινής κοινωνικής πραγματικότητας που όλοι μας βιώνουμε, σχεδιάσει και εφαρμόσει ένα πρόγραμμα το οποίο ανταποκρίνεται στις προσδοκίες ιδιαίτερα των μαθητών, αυτό αποτελεί και στοιχείο βιωσιμότητας του ίδιου του ΚΠΕ.

Θα έλεγα από την εμπειρία μου ότι αρκετά ΚΠΕ βρίσκονται σε καλό επίπεδο παροχής επιμορφωτικού έργου, καθώς και παροχής έργου προς τα σχολεία. Άλλα πάλι, το ρίχνουν στην επιστήμη με συνέπεια να πάει περίπατο η ικανότητα αυτοοργάνωσης της «γνώσης».

Θεωρώ βέβαια, ότι η κύρια ευθύνη ανήκει στο υπουργείο που δεν διαμόρφωσε ποτέ πολιτική παραγωγής στελεχών στο αντικείμενο, με συνέπεια από τη μια μέρα στην άλλη, ο οποιοσδήποτε εκπαιδευτικός σε ΚΠΕ να είναι και επιμορφωτής ή να ασκεί διοίκηση.

• Τι έχετε να πείτε για το μέλλον των ΚΠΕ;

Τα ΚΠΕ είναι ένας φορέας, εν μέσω πολλών άλλων, δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα: υπουργείων, περιφερειακών και νομαρχιακών διευθύνσεων, διευθύνσεων εκπαίδευσης, Ο.Τ.Α., Ν.Α του Ε.Ι.Ν. αλλά και Μ.Κ.Ο., επιχειρήσεων (με τις οποίες συνδιαλέγεται), οργανώσεων πολιτών, σχολικών μονάδων. Τα πρόσωπα που τα απαρτίζουν συνεργάζονται με συνάδελφους υπεύθυνους Π.Ε., με συναδέλφους που υπηρετούν στα σχολεία και με κάθε άλλον που στελεχώνει τους φορείς στους οποίους αναφερθήκαμε. Έχει ποτέ κάποιος σκεφτεί το εύρος των εξαρτήσεων του έργου που καλούνται οι Υπεύθυνοι και τα μέλη των παιδαγωγικών ομάδων των Κ.Π.Ε να φέρουν σε πέρας; Τους δείκτες απόδοσης, τα τεχνικά δελτία (μηνιαία, τριμηνιαία), την τυπική και άτυπη επικοινωνία που απαιτείται για κάθε απλή ή σύνθετη δουλειά που πρέπει να γίνει; Για να έχει μέλλον ένα ΚΠΕ, οφείλει να εξυπηρετεί το στόχο για τον οποίο έγινε. Μην ξεχνάμε ότι τα ΚΠΕ αποτελούν κομμάτι της δημόσιας εκπαίδευσης και έγιναν κατά μείζονα λόγω για τους μαθητές και για την υποστήριξη του έργου των εκπαιδευτικών. Εάν λοιπόν παράγουν έργο τέτοιο, που δεν μπορεί να παραχθεί στο σχολείο, έχει καλώς. Θα υπάρχει πάντα και θα υποστηρίζει τη «μόρφωση» του μαθητή, την «επιμόρφωση» του εκπαιδευτικού, θα ανοίγει νέες σελίδες στην εκπαίδευση. Εάν όχι, και το έργο που κάνει γίνεται και στο σχολείο, τότε χάνει το ρόλο του και τους λόγους ύπαρξής του.

Άποψή μου είναι βέβαια, ότι τα ΚΠΕ θα διατηρηθούν γιατί αποτελούν αναγκαιότητα με όποιο κόστος. Το θέμα είναι εάν και πότε θα γίνει η αποκέντρωση (διοικητική οργάνωση), έτσι που να αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτονομία και να δουλεύουν με λιγότερη γραφειοκρατία. Μπορεί ο κρατικός συγκεντρωτισμός να είχε νόημα στην αρχή της δημιουργίας των ΚΠΕ. Το δημόσιο είχε το ρίσκο να αποφασίζει το ίδιο σε επιτελικό επίπεδο και οι Παιδαγωγικές Ομάδες, να εκτελούν. Σήμερα μετά από τόσα χρόνια και με την εμπειρία που αποκτήθηκε, η αυτονόμηση μερική ή ολική, αυτό είναι προς διερεύνηση, θα λειτουργήσει όχι στη βάση εντολών αλλά στο σχεδιασμό ενός έργου από ελεύθερους ανθρώπους, στο οποίο θα πρωταγωνιστούν οι ίδιοι. Η ελευθερία αποκτά συγκεκριμένη και βαριά ευθύνη στη συνείδηση των εκπαιδευτικών που υπηρετούν το θεσμό. Δεν θα φταίει η γραφειοκρατία και ο «άλλος». Η διαδικασία και το αποτέλεσμα προσαρμόζονται σε στρατηγικές που μπορεί να είναι ευέλικτες, να βελτιώνονται έτσι που να εξυπηρετούν την αποστολή του ΚΠΕ. Με την αυτονομία αποκτά νόημα και το πλαίσιο συντονισμού, επικοινωνίας, με φορείς της τοπικής κοινωνίας, τα δίκτυα, η οργάνωση, η δράση, η αξιολόγηση κ.α. Αποκτά επίσης νόημα και ο απολογισμός του έργου κάθε κέντρου στο τέλος της χρονιάς, σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο με τα άλλα κέντρα.

• Ποια θα ήταν η «ιδανικότερη» σχέση των ΚΠΕ με την τοπική κοινότητα στην οποία λειτουργούν;

Κατά τη γνώμη μου ένα ΚΠΕ οφείλει να ανατέμνει γεγονότα και καταστάσεις της ζωής σε τοπικό επίπεδο, να προκαλεί, να αμφισβητεί, να κρίνει και να δημιουργεί συνεργασίες και συμμαχίες για την αντιμετώπιση κάθε ζητήματος που αναδύεται και απασχολεί τις τοπικές κοινότητες. Οφείλει, να οδηγεί τους επισκέπτες - μαθητές σε μονοπάτια σκέψης διεισδυτικής και να φέρνει στο προσκήνιο ζητήματα της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτισμικής ζωής, συνδέοντάς τα με τα τοπικά και παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα, αλλά και με τις κυρίαρχες και αμφισβητούμενες αξίες. Οφείλει, να κάνει ένα πρώτο βήμα προς την αναζήτηση νέων αξιών, περισσότερο συναινετικών και συνετών. Και αυτό σε συνεννόηση και συνεργασία με τους φορείς που συγκροτούν την τοπική κοινωνία. Οφείλει το ΚΠΕ να μπει μπροστά για να δημιουργηθούν και να ασκούνται μακροχρόνια και σε βάθος οι κανόνες της «βιωσιμότητας».

Η ιδανικότερη σχέση με την τοπική κοινότητα θα δημιουργηθεί όταν, μελετηθεί η λειτουργία και καθορισθεί το διαχειριστικό πλαίσιο, και ο κανονισμός λειτουργίας κάθε ΚΠΕ με βάση τις ανάγκες και τα προβλήματα που μας υπαγορεύει η τοπική κοινότητα, και όταν επίσης καθορισθούν οι προϋποθέσεις και τα κίνητρα έτσι ώστε το ΚΠΕ να έχει συνεχή λειτουργία όλο το χρόνο. Κατά τη γνώμη μου τότε θα διαμορφωθούν νέες συνθήκες λειτουργίας και σχέσεις αλληλεγγύης με την κοινωνία που το περιβάλλει.

Όλα αυτά βέβαια προϋποθέτουν κόπο και τρόπο. Σοβαρή και διαρκή επιμόρφωση των στελεχών του, κίνηση, και αποφασιστικότητα για συγκρούσεις και ανατροπές, καθώς και τη δύναμη να μαθαίνουμε συνεχώς, αμφισβητώντας όλα όσα μας είναι εύκολα και γνώριμα....